ואמר ליה ר' יוחנן כל זמן שיונק או דלמא עולא בן שנתו קאמר בין יונק ובין שאינו יונק ואמר ליה ר' יוחנן בן שנתו והוא שיונק ת"ש ר' יוחנן אמר כל זמן שיונק ואם איתא והוא שיונק מיבעי ליה ש"מ [א]בעא מיניה ריש לקיש מר' יוחנן עור הראש של עגל הרך מהו שיטמא אמר ליה אינו מטמא אמר ליה לימדתנו רבינו אלו שעורותיהן כבשרן ועור הראש של עגל הרך [ב]א"ל אל תקניטני בלשון יחיד אני שונה אותה דתניא השוחט את העולה להקטיר כזית מעור שתחת האליה חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת אלעזר בן יהודה איש אבלום אומר משום ר' יעקב וכן היה ר' שמעון בן יהודה איש כפר עיכום אומר משום רבי שמעון אחד עור פרסות ואחד עור הראש של עגל הרך ואחד עור של תחת האליה וכל שמנו חכמים גבי טומאה שעורותיהן כבשרן להביא עור של בית הבושת חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת: ועור בית הפרסות: מאי בית הפרסות רב אמר בית הפרסות ממש רבי חנינא אמר רכובה הנמכרת עם הראש: ועור האנקה: (א) תנו רבנן [1]הטמאים [ג]לרבות עורותיהן כבשרן יכול אפי' כולן ת"ל [1]אלה והא אלה אכולהו כתיבי אמר רב למינהו הפסיק הענין וליחשוב נמי תנשמת אמר רב שמואל בר יצחק [ד]רב תנא הוא ותני תנשמת והא תנא דידן לא תני תנשמת [ה]אמר רב ששת בריה דרב אידי תנא דידן סבר לה [ו]כר' יהודה דאזיל בתר גישתא ובגישתא דהלטאה קמיפלגי: וכולן שעיבדן [וכו']: הילך אין לא הילך לא והא תני ר' חייא [א]אוזן חמור שטלאה לקופתו טהורה טלאה אע"ג דלא הילך לא טלאה הילך אין לא הילך לא א] [ז]כמה כדי עבוד אמר רב הונא אמר רבי ינאי [ב]ארבעת מילין [ח](רבי אבהו משום דריש לקיש אמר) [ט]לגבל [י]ולתפלה [כ]ולנטילת ידים ארבעת מילין אמר רב נחמן בר יצחק

איבו

וקאמר ליה ר' יוחנן כל זמן שיונק. ואפילו לאחר שנתו דבהנקה נמי תליא מילתא דהדא הוא דבעינן וה"ק ר' יוחנן בבן שנתו שפיר קאמרת דהוי כך אבל הנקה לא הוזכר לפחות דאם פירש בתוך שנתו לא יהא כך אלא להוסיף אפילו לאחר שנתו: **או דילמא עולא בן שנתו קאמר.** אבל הנקה לא מעלה ולא מוריד וקאמר ליה ר' יוחנן אף הנקה נמי בעינן: **כל זמן.** משמע להוסיף בא: **אל תקניטני.** להשיב לי ממנה: **שבלשון יחיד אני שונה אותה.** משנה ולא כלשון סתם משנה שאני אומר אלעזר בן יהודה אמרה כדתניא[ב]: המחשב בדבר שאין דרכו לאכול כגון לאכול למחר דבר שאין דרכו לכך כגון חלב או להקטיר למחר דבר שאין דרכו להקטיר כגון בשר שלמים וחטאת ואשם ושירי מנחה או עור העולה אינה [ג]לא לפסול ולא לפגל עד (א) שישחט לאכול למחר דבר שדרכו לאכול או להקטיר למחר דבר שדרכו להקטיר ועור שתחת האליה הרי הוא כבשר ודבר שדרכו להקטיר קרינא ביה אם עולה היא ומועיל לפגל את הקרבן במחשבת חוץ לזמנו או לפסול במחשבת חוץ למקומו: **וחייבין עליו כרת.** האוכל ממנו אפילו בזמנו: **וכל שמנו חכמים לענין טומאה.** שהוא כבשר שלא מליגו כאן וישנו בבהמה טהורה: **להביא עור בית הבושת.** של נקבה בחטאת או בשלמים והאי דלא מנייה ברישא כי הנך משום דליתיה בעולה ותנא בעולה קאי. אלמא האי תנא הוא דחשיב להו בשר אבל ת"ק לא קרי בשר אלא עור שתחת האליה לחודיה: **עור הפרסות ממש.** ולא עור שעל עצם השוק מן הקרסולים עד הארכובה: **רכובה הנמכרת עם הראש.** כל עור שעל עצם השוק מרכובה התחתונה שחותכין בשעת הפשטת בהמה: **הטמאים.** ה"א יתירא קדריש: **לרבות.** עורות שרצים הרכין שיהו כבשר ומהאי ה"א יתירא נמי רבינן (לעיל דף קיב:) צירן ורוטבן וקיפה שלהן ועור הרך נמי איתא בהדייהו דהי מינייהו מפקת איהו נמי אוכלא הוא: האי הטמאים בתר דחשבינהו לכולהו כתיב: [ד]**הפסיק הענין.** ולא קאי האי אלה אלא אקרא בתרא האנקה והכח והלטאה והחומט והתנשמת אלה הטמאים וגו' ולאו אקרא קמא דלמינהו האמור בסוף פסוק ראשון הפסיקו לומר שאינן מין אחד אותן האמורים בפסוק ראשון חלוקים מהאמורים בפסוק השני: **וליחשב נמי.** במתניתין: **תנשמת.** דהא איהו נמי בקרא בתרא כתיב: **רב תנא הוא ותני תנשמת.** רב דמשני למינהו הפסיק אלמא הטמאים אכל הני דקרא בתרא קאי תנא הוא ותני תנשמת בעורותיהן כבשרן: **תנא דידן סבר לה כרבי יהודה.** כלומר לא יליף טעמא מהטמאים אלא מסברא דגישתא כל שאין ממש בעורן שהוא רך ואין לו ממש עור קרי בשר כרבי יהודה דאמר הלטאה כחולדה אלמא לאו אקרא סמיך והאי דלא מודי ליה תנא דידן בהלטאה בהא פליגי תנא קמא סבר גישתא דידה לאו גישתא הוא ורבי יהודה סבר גישתא הוא: **שטלאה.** לשון טלאי. אלמא מכיון שנטלה מתורת בשר ונתנה לתורת עור בטלה והאי נמי כיון שסמכן לפני הדורסן או שכרכן על רגלו להלוך כאן אף על פי שלא הילך: **טלאה.** הוי מעשה לבטלו: [ב]**(עבוד) לגבל.** הלש עיסתו בטהרה והוא שכיר לבעל הבית וצריך למים להטביל כליו יטריח עצמו ארבעה מילין עד שיגיע למקוה ויטביל ויותר מכאן אין עליו לטרוח מן הסתם אלא אם כן נותן לו בעל הבית שכר הליכה: **ולתפלה.** המהלך בדרך וגמר בלבו ורוצה ללון מבעוד יום אם יש בית הכנסת לפניו עד ארבעת מילין יטריח וילך שם כדי שיתפלל: **ולנטילת ידים.** לאכילה ואין לו מים ויש מים לפניו לסוף ארבעה מילין ימתין עד שיגיע למים:

איבו

ואם איתא והוא שיונק מבעי ליה. תימה אכתי ה"מ למבעי או דילמא ה"ק עולא בן שנתו בין יונק בין שאין יונק ואמר ליה ר' יוחנן כל זמן שיונק בין בן שנתו בין שאין בן שנתו וי"ל דלא מסתברא דבעי לאיפלוגי כולי האי ולהכי לא בעי הכי וה"ר יעקב מקורביי"ל תירץ דכולה שמעתין סברה דיותר קשה אפילו תוך שנתו כשאין יונק מיונק אחר שנתו ולכך כיון דר' יוחנן כל זמן שיונק קאמר א"כ פשיטא דעולא והוא שיונק קאמר דאי תוך שנתו בין יונק בין שאינו יונק קאמר א"כ כ"ש לאחר שנתו אם הוא יונק דחשיב ליה כך א"כ מה הוסיף ר' יוחנן כל זמן שיונק הא עולא מודה דכל שכן הוא: **עור** הראש של עגל הרך מהו שיטמא. על מעשה היה שואל היאך הלכה דממתני' הוה ידע כדפריך מינה לרבי יוחנן בסמוך:

למינהו הפסיק הענין. תימה דאמר לעיל (דף קיב:) דהאי הטמאים לאסור צירן ורוטבן דהתם נמי למינהו הפסיק הענין דפסוק אחד הוא לפירוש הקונט' וי"ל דהכא כל הנהו דממעטינן אית להו גישתא סברא הוא (ב) לאוקומי אהנך דכתיב בתר למינהו ואע"ג דכתיבא תנשמת בהדייהו דיש לה גישתא ומרבינן לה אבל צירן ורוטבן דלעיל סברא הוא לאוקומי בכולהו:

למינהו הפסיק הענין. קצת תימה כיון דהפסיק הענין למה לי אלה: (ג) **כרבי** יהודה דאזיל בתר גישתא. פירש בקונטרס דלית ליה דרשה דהטמאים [ד] ולפירושו לא הוי תנא דברייתא לא רבי יהודה ולא בר פלוגתיה ובחנם קאמר רב תנא הוא ופליג דהא תנא דברייתא כוותיה ויש לפרש דכולהו אית להו דרשה דהטמאים ומוקי מסברא רבויא בהנהו דלית להו גישתא ומיעוטא בהנהו דאית להו גישתא ולית להו למינהו הפסיק הענין אבל רב דאית ליה למינהו הפסיק הענין ע"כ פליג עלייהו וחשיב תנשמת:

אוזן חמור שטלאה לקופה טהור. ונתבטל הבשר שהיה באזן פ"ה דפריך דהכא נמי במתני' להוי סגי בהנחה לפני הדורסן בלא הלוך ותימה א"כ מאי משני טלאה אפילו דלא הילך דאכתי תקשה ליתני במתני' הנחה לפני הדורס בלא הלוך ע"כ נראה דה"פ הילך אין טלאה לא מדלא קתני במתניתין טלאה דס"ד דטלאה גרע מהילך ומשני טלאה אף על גב דלא הילך כלומר כך לי זה כמו זה ואין חדוש בזה יותר מבזה:

לגבל. פ"ה מי שיש לו לגבל עיסת חבירו בטהרה צריך לטרוח עד ד' מילין להטביל כליו ולפי זה לא קאי לפניו ולאחריו אגבל דאין רגילות להשכיר אדם בדרך לעשות לו עיסה ונראה כפירוש הערוך דפי' אם יש גבל העושה עיסה בטהרה ברחוק ד' מילין ימתין עד שיגיע לאותו גבל ומיירי באדם ההולך בדרך ומיהו מה שפירש בערוך [ה] לתפלה לרחוץ ידיו לתפלה אין נראה דהיכי דמי אי דמטא זמן לצויי הא לייט עלה [ט]אביי בברכות (דף טו.) אמאן דמהדר אמיא בעידן צלותא דכתיב ארחץ בנקיון כפי כל מידי דמנקי ואי לא מטא זמן תפלה מאי איריא ד' מילין אפילו טובא נמי ונראה כפירוש הקונטרס דלענין להתפלל בעשרה איירי ותימה דלמאי לא חשיב עבודה דבסמוך ועוד למאן דחשיב עבודה אמאי לא חשיב שלשים ריס דפרק לא יחפור (ב"ב דף כג.) [ל] °דמדת המיל ז' ומחצה ריס ור"ת פי' לתפלה לטבול לתפלתו דאע"ג דקי"ל (לקמן דף קנו:) כרבי יהודה בן בתירא בדברי תורה ה"מ ללמוד ולק"ש אבל לתפלה [מ]לא אי נמי לא סבירא ליה דרבי יהודה בן בתירא ולפירוש ר"ח ניחא דלא חשיב עבודה דלא חשיב אלא הנך תלתא שהן ענין טהרה מאן דחשיב עבודה שהיא כמו מענין טהרה שמטהר העור מן הטומאה ולהכי חשיב לה ולא חשיב ההיא דשלשים ריס:

טהור

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"א מהל' אבות הטומאות הל' ט]:
ב [מיי' שם]:
מד ג מיי' פ"ח מהל' בכורים הל' יא:
מה ד מיי' פ"ד מהל' תפלה הל' ב [ג] סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' צב סעיף ד [וטור א"ח סי' רלג]:
מו ה (מיי' פ"ו מהל' ברכות טוש"ע א"ח סימן קסג סעיף א) [ובהרמב"ם לא נזכר מזה גם בטור לא נזכר]:

◆

מוסף רש"י

מהו שיטמא. טומאת אוכלין, כבשר השחוטה אולין ומטמא אי כבשר נסוף אולין ואינו מטמא (פסחים פז.). אינו מטמא. הואיל וסופו לקשות (לעיל עז.). לימדתנו רבינו כו' ועור הראש של עגל הרך. אלמא דכבשר השתא אולין (פסחים שם). שבלשון יחיד אני שונה אותה. כלומר יחידאה היא ולא קיימין כוותיה, דר' שמעון קתני לה ופליגי עליה, דת"ק לא תני אלא עור שתחת האליה לחודיה (לעיל נה:). חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פגול וחייבין עליו כרת. קרבן שנשחט על מנת לאכול הימנו או להקטיר הימנו חוץ למקום אכילתו, פסול ואין בו כרת לאוכל הימנו כהלכתו, ואם שחטו על מנת לאכול או להקטיר הימנו חוץ לזמנו, פיגול וחייבין עליו כרת האוכל ממנו אפילו כהלכתו, ומקרא נפקא לן בפ"ב דזבחים (כח.) ועור שתחת הזנב כך הוא ונפסל קרבן במחשבת אכילתו כבשר, ובעולה פסולה כליל לא פסלה מחשבת אכילה אלא מחשבת הקטרה (לעיל נה:). אבלום. כפר (שם, ועם' איבלים). להביא עור בית הבושת. של נקבה, חה לכדי יש לך להביא עוד אלא קדשים מכל הפנויים שם (זבחים כח:) שהרי כל המנויים שם הראויין להיות בעולה שנויין כאן חוץ מזה, של הפלגל אינו ראוי להיות בעולה דאין פליל לזכרים (לעיל נו.). חוץ למקומו. אם שחטו על מנת לאכול מאותו חוץ למקומו (זבחים כח.). הטמאים. אלה הטמאים, בתר והאנקה יתירה להטמאים לרבות שעורותיהן כבשרן, וכתיב אלה למעוטי הנך דקתני החולד והעכבר והצב (שבת קז.). דאזיל בתר גישתא. לענין טומאה לא יליף מאלה הטמאים אלא הולך דלית ליה גישתא, שעורו עב ויש לו עור ממש אינו כבשר, ושאינו עב הוי כבשר, והלטאה משום דעורה עב מאוד לית כחולדה (שבת קז.). לגבל. המגבל עיסת אחרים בטהרה וכלי בעל הבית טמאים, עד ארבע מילין הטריחוהו חכמים לילך למקוה לטבול כליו, וכן לתפלה, אם מהלך אדם בדרך ובא עת ללון ולהתפלל, אם יש בית הכנסת לפניו בתוך ארבעה מילין הולך ומתפלל שם וילן שם, וכן לנטילת ידים לאכילה, אם עתיד למצוא מים לפניו כו' מילין הולך לשם ונוטל את ידיו (פסחים מו.).

מסורת הש"ס

א) פסחים פד., ב) לעיל נה: ודף עו. [פסחים שם לקמן קלה.], ג) [שבת קז.], ד) [עירובין נ: וש"נ], ה) [גי' הערוך אמר רב אשי תנא דידן וכו' פי' גישתא הוא משמוש העור ביד אם הוא רך או אשון ע"ש ערך גשמא א'], ו) [שבת קז:], ז) פסחים מו., ח) [צ"ל אמר ר' אבהו אמר ר"ל כך איתא בערוך ערך גבל א'], ט) (ברכות טו נדה נה) פסחים מו., י) ערך גבל א', כ) [לפנינו שם איתא רב חסדא], ל) [וכ"ה משנה בב"ק עט:], מ) [עי' תוס' ברכות כב: ד"ה ולית].

◆

תורה אור השלם

1. אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל הַשָּׁרֶץ כָּל הַנֹּגֵעַ בָּהֶם בְּמֹתָם יִטְמָא עַד הָעָרֶב: ויקרא יא לא

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה לגבל בו' דמדת המיל ז' ומחצה ריס. כדאיתא ביומא דף סז ע"א:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה המחשב וכו' ולא לפגל עד שיחשב לאכול למחר: (ב) תוס' ד"ה למינהו וכו' סברא הוא לאוקומי. נ"ב פי' ה"א דהטמאים: (ג) ד"ה כר' יהודה וכו'. נ"ב ועי' במה שכתבו התוס' ריש פרק שמונה שרצים:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' כמה כדי עבוד. נ"ב מיי' שם ובפ"ד שם הלכה ח': ב] רש"י ד"ה עבוד לגבל. נמחק מלת עבוד:

◆

שיטה מקובצת

א] ת"ר הטמאים. נ"ב עי' תוס' בכורות דף ד' ע"ב: ב] כדתניא המחשב לאכול למחר בדבר שאין דרכו בכך כגון לאכול למחר דבר שאין דרכו לאכול כגון חלב: ג] או עור העולה אינה מחשבה לא לפסול ולא לפגל: ד] למינהו הפסיק הענין ולא קאי האי הטמאים אלא אקרא בתרא האנקה והכח והלטאה והחומט והתנשמת אלה הטמאים וגו' ולאו אקרא קמא דהיינו החולד והעכבר והצב למינהו יש להם עור ואין עורן מטמא כבשר דלמינהו האמור בסוף ראשון הפסיקן: ה] ולפיכך לא הוי תנא דברייתא: